

Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk (SOU 2018:83)

Remiss från Utbildningsdepartementet

Remisstid 27 maj 2019

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Som svar på remissen hänvisas till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.**Ärendet**

Utbildningsdepartementet har remitterat betänkandet ”Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk” till bland annat Stockholms stad. I utredningen föreslås ett flertal åtgärder att genomföras inom en femårsperiod, bland annat ny lagstiftning rörande barntolkning. Syftet med föreslagna åtgärder är att komma till bukt med utmaningar som är identifierade för att tillförsäkra samhällets försörjning med tolkar. Sammanfattningsvis föreslås statliga reglerade grundkrav på utbildning och praktik, att staten för register över auktoriserade tolkar, att tolkning utförd av barn förbjuds samt att regelverket, kvalitetssäkring och tillsyn av tolkar och förmedlingsorgan utvecklas. Offentlig sektor såsom kommuner och landsting föreslås använda tolkresurser mer flexibelt och effektivt exempelvis genom förstärkt samverkan mellan myndigheter.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret ställer sig delvis positiv till de förslag som utredningen presenterar och framhåller bland annat att det är nödvändigt att förtydliga i vilka situationer det är nödvändigt att nyttja tolk som är registrerad som utbildad och auktoriserad och när det är tillräckligt med tolk utan utbildning.

Arbetsmarknadsnämnden ställer sig positiv till utredningens förslag och välkomnar att en översyn har gjorts av tolkning i talade språk.

Socialnämnden ställer sig i huvudsak positiv till förslagen som presenteras i utredningen och framhåller vikten av att det framgår tydligt när undantag mot det föreslagna förbudet mot användandet av barntolkar kan tillåtas.

Utbildningsnämnden säger i sitt remissvar att ett tydligare barnperspektiv i lagstiftningen motsvarande det som redan finns i Norge och Danmark är välkommet.

Äldrenämnden ställer sig positiv till förslagen som lämnas i utredningen och vill särskilt poängtera vikten av de förslag som utredningen lämnar kring utbildningskrav och auktorisation för tolkar.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd ställer sig positiv till utredningens förslag.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd ställer sig bakom samtliga delar av betänkandet.

Södermalms stadsdelsnämnd ställer sig positiv till utredningens krav på registrering av tolkförmedlingar. När det gäller förslaget till tolklag, framhåller man att det är viktigt att det bör förtydligas eller utredas vidare vad som avses med att förslaget till författningsändring, som innebär att tolktjänster inom staten som huvudregel ska utföras av auktoriserad tolk, kan vara vägledande även för val av tolk hos kommuner.

Mina synpunkter

Den grönbåa majoritetens ambition är att upprätthålla en hög kvalitet i stadens alla verksamheter. Jag välkomnar därför utredningens förslag, vilka är i linje med kommunfullmäktiges inriktningsmål 1. *En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla*. En professionalisering av tolkyrket av det slag som utredningen föreslår, med aktiv styrning kring utbildning, auktorisation och förmedling, skulle kunna bidra till att tillgängligheten och rättssäkerheten förbättras när tolkar används i stadens verksamheter. Samtidigt är det viktigt, som stadsledningskontoret påpekar, att det finns tydliga riktlinjer för när det är nödvändigt att nyttja tolk som är registrerad som utbildad och när tolk utan utbildning anses tillräckligt.

Jag välkomnar även förslaget om en ny tolklag, som bland annat förbjuder barntolkning. Barntolkning riskerar att inverka negativt på barnets fritids- och skolaktiviteter. Liksom det påpekas i remissvaren, har barn sällan språklig eller yrkesmässig kompetens för att vara neutrala förmedlare av information, varför ett barn som till exempel tvingas att agera tolk åt sina föräldrar försätts i en emotionellt väldigt utsatt situation. Med hänsyn till att barnkonventionen ska inkorporeras med svensk lag vore en förändring därför nödvändig. I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen hänvisas till vad som sägs i stadens promemoria.

Stockholm den 25 april 2019

ANNA KÖNIG JERLMYR

Bilagaor

1. Reservationer m.m
2. Betänkandet Att förstå och bli förstadd– ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk (SOU 2018:83)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av Peter Wallmark (SD) enligt följande.

Kostnaderna för tolkar skenar inom många olika områden i samhället, så även inom den kommunala verksamheten. Utredningen är därför välkommen, inte minst med tanke på att Sverigedemokraterna under föregående mandatperiod motionerat om förslag på förbättringar i stadens tolkverksamhet.

Behovet av tolkar har ökat kraftigt, vilket beror på den stora invandring Sverige haft de senaste decennierna. Målsättningen att få fram ett effektivare system är bra då tolkning är en tjänst som bör säkerhets- och kvalitetssäkras. Stadens tolktjänster bör också effektiviseras för att hålla nere kostnaderna. Huvudmålet ska alltid vara att människor som kommer till Sverige ska lära sig svenska och nyttjandet av tolk aldrig ska utgöra en permanent lösning för individen. Kraven på att varje individ ska lära sig svenska måste bli tydligare.

Vår förhoppning är att denna utredning kan bidra till att skapa en konstruktiv diskussion kring nyttjandet av tolk. Vi hoppas att fler ställer sig bakom målsättningen om att användningen av tolk ska ses som en temporär lösning för varje enskild individ

Remissammanställning

Ärendet

Utbildningsdepartementet har remitterat betänkandet ”Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk” till Stockholms stad med flera för besvarande. I utredningen föreslås ett flertal åtgärder att genomföras inom en femårsperiod, bland annat ny lagstiftning rörande barntolkning. Syftet med föreslagna åtgärder är att komma till bukt med utmaningar som är identifierade för att tillförsäkra samhällets försörjning med tolkar.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 20 mars 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret kan konstatera att utredningens förslag stödjer kommunfullmäktiges inriktningsmål 1. *En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla.*

Stadsledningskontoret menar vidare att utredningens förslag ligger i linje med stadens ambition om att hålla en hög tillgänglighet och i kontakten med den enskilde ge ett gott och respektfullt bemötande anpassat till individens förutsättningar, i detta avseende utifrån behov av språktolk.

Stadsledningskontoret ställer sig delvis positiv till de förslag som utredningen presenterar i sitt betänkande mot bakgrund av följande bedömning.

Stadens verksamheter har ett lagstadgat ansvar att vid behov anlita tolk vilket regleras i förvaltningslagen. Behovet av tolk ska avgöras i varje enskilt fall, oavsett om ärendet avser myndighetsutövning eller inte. Samtidigt ingår staden i förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska vilket medför att staden arbetar för att enskilda har rätt att använda omnämnda minoritetsspråk vid kontakter med stadens verksamheter.

Stadsledningskontoret gör bedömningen att stadens behov av tolktjänster har ökat de senaste åren och bedöms bli långvarigt betydande till följd av demografisk utveckling och stadens integrationsarbete. Mot bakgrund av ovanstående ställer sig stadsledningskontoret i huvudsak sig positiv till de förslag som utredningen presenterar i sitt betänkande. Att staden har tillgång till tolk i talade språk är en förutsättning för att tillförsäkra flickor och pojkar, kvinnor och män deras demokratiska rättigheter och är en förutsättning för allas rätt till lika tillgänglig och rättssäker samhällsservice.

Omfattningen av tolktjänster

Stadens totala kostnader för tolktjänster steg kraftigt mellan åren 2015 och 2016 för att därefter årligen successivt minska. Stadens akuta mottagande av ensamkommande barn och asylsökande i eget boende under hösten 2015 och mottagandet av nyanlända som anvisas för bosättning i samband med bosättningslagens införande 1 mars 2016 kan förklara ett ökat behov av tolktjänster. Nyttjandet av tolktjänster är som störst inom utbildnings- arbetsmarknads- och socialnämnden samt vid de sju stadsdelsnämnder där andelen utrikes födda är högre än i övriga stadsdelsområden. Under de senaste åren sker majoriteten, 60

procent, av stadens köp av tolktjänster inom stadens individ och familjeomsorg (socialtjänst) och närmare 30 procent sker inom skolväsendet. Enligt stadsledningskontorets bedömning förväntas behov av tolktjänster bestå över tid trots ett prognostiserat minskat flyktingmottagande under nuvarande och de nästkommande åren.

Utbildning, kompetens och erfarenhet

I utredningen presenteras förslaget att utveckla tolkutbildningar och att öka volymen på utbildningsplatser. Stadsledningskontoret anser överlag att förslaget bidrar till positiva konsekvenser då tolkyrket professionaliseras och tillgången till utbildade och auktoriserade tolkar kan öka. Stadens erfarenheter från socialtjänsten är att tolkning fungerar bäst i möten där tolken har god kännedom om myndighetsutövande verksamheter och terminologin samt när tolken behärskar båda de språk som tolkas mellan väl. Utöver vad som presenteras i utredningen vill stadsledningskontoret därför betona vikten av specialistkompetens inom socialtjänstens verksamhetsområden, som ett komplement till nuvarande inriktning mot rättsväsendet och hälso- och sjukvården.

Stadens förutsättningar att ställa krav på kompetens och erfarenhet är i dag begränsat till kompetenskrav i stadens gemensamma ramavtal av tolktjänster. Auktoriserade tolkar efterfrågas i den mån de finns tillgängliga och är nödvändiga för uppdraget. Finns inte auktoriserade tolkar att tillgå är det viktigt att stadens verksamheter har tillgång till grundutbildade och övriga tolkar. Utredningens förslag om att föra register över utbildade och auktoriserade tolkar som ska utgöra bas för framtida tolktjänster inom offentlig sektor anser stadsledningskontoret kan bidra till att förmedling av tolkar inom offentlig sektor kvalitetssäkras vilket bidrar till samhällsnytta. Kvalifikationskraven får inte bidra till att staden hamnar i ett läge där tolk inte går att erbjuda i enlighet med uppdragets art eller förvaltningslagens bestämmelser.

Stadsledningskontoret ser positivt på utredningens samlade bedömning där statens ansvar för tolkyrket som sådant förtydligas och som inkluderar åtgärder som svarar mot offentliga aktörers behov av utbildade och auktoriserade tolkar samt åtgärder som kan ge staden förutsättningar att oftare använda tolkar med rätt kompetens och som praktiserar enligt Kammarkollegiets riktlinjer.

Kostnadseffektivitet

Stadsledningskontoret delar utredningens uppfattning att tolkyrket behöver professionaliseras. Samtidigt anser stadsledningskontoret att stadens resurser ska användas kostnadsmedvetet. Precis som utredningen konstaterar är kostnadsutvecklingen svårbedömd för kommuner och landsting. Ökade ambitioner vad avser kvalitet och nyttjande av kvalificerade tolkar kan leda till ökade kostnader, men kan samtidigt innebära kvalitetsvinster i berörda verksamheter. En risk som identifierats av utredningens förslag på att ställa krav på utbildad och auktoriserad tolk inom offentlig sektor är ökade kostnader för kommuner och landsting. Utav den totala andelen tolktimmar 2018 användes auktoriserad tolk i endast 4 procent av fallen. I 17 procent användes grundutbildad tolk. Resterande 79 procent utfördes av så kallade övriga tolkar. Dessa saknar utbildning.

För att förbättra kostnadseffektiviteten bör tillgången på kvalificerade tolkar öka samtidigt som ramverket för tolk förtydligas och användandet av digital tolkning inom offentlig sektor bör vidareutvecklas. Vidare menar stadsledningskontoret att arbetssätt för att erbjuda språkstöd, och då främst genom att ta tillvara på språkkompetens inom offentlig sektor, bör utvecklas för att ytterligare kostnadseffektivisera inköp av tolktjänster.

Precis som utredningen påvisar sker kravställning vid avrop med avvägning mellan att ställa krav på önskad kompetensnivå, respektive risk att bli ställd utan tolk. Stadsledningskontoret anser därför att det är nödvändigt att förtydliga i vilka situationer det är nödvändigt att nyttja tolk som är registrerad som utbildad och auktoriserad och när det är tillräckligt med tolk utan utbildning. Vid kommunikation av vardaglig karaktär inom offentlig sektor bör inte tolkutbildning vara ett krav, inte heller vid brådskande eller nödsituationer när det råder brist på tillgång på utbildade och auktoriserade tolkar.

Konsekvenser för barns rättigheter

I utredningens betänkande föreslås en ny tolklag som bland annat förbjuder barntolkning. Stadsledningskontoret ställer sig positiv till att barn förbjuds att agera tolk inom offentlig sektor. Ur ett barnrättsperspektiv innebär barntolkning flera negativa konsekvenser för barns villkor. Stadsledningskontoret delar utredningens bedömning att förslaget syftar till att stärka och säkerställa barns rättigheter.

I staden är det sällan förekommande att barn tolkar i samtal med stadens verksamheter. Barn som tolkar tenderar att ta ett allt för stort vuxenansvar för familjens angelägenheter och riskerar att tilldelas en roll som medlare i kontakt med myndigheter. Det finns även en betydande risk att barntolkning tar tid från barnets egna göromål exempelvis fritid och skola. På sikt kan det också påverka skolresultat negativt. Tolkning utförs oftast under dagtid vilket därmed kan leda till otillåten skolfrånvaro.

Stadsledningskontoret delar även utredningens bedömning att anhörigtolkning likväl som barntolkning kan vara mindre lämplig eller direkt olämplig. Det kan vara svårt att garantera tolkningens oberoende, säkra kvaliteten i samtalet och att korrekt information överförs vid anhörigtolkning och i samtal där barn tolkar. Utöver ovanstående kan rättssäkerheten åsidosättas.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen anser remissen besvarad i enlighet med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 26 mars 2019 följande.

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.
2. Arbetsmarknadsnämnden beslutade justera paragrafen omedelbart.

Särskilt uttalande gjordes av Martin Westmont (SD), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Rashid Mohammed m.fl. (V), *bilaga 1*.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 14 mars 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsmarknadsförvaltningen ställer sig positiv till utredningens förslag och välkomnar att en översyn har gjorts av tolkning i talade språk. Utredningen beskriver en mångfacetterad problembild med behov av åtgärder inom olika områden. De förslag på ändringar som föreslås i betänkandet tar sikte på att få genomslag om cirka fem år.

Arbetsmarknadsförvaltningen känner igen den problembild som utredningen presenterar. Det är idag brist på tolkar med tillräcklig kompetens för att kunna utföra uppdrag inom stadens verksamheter. Förvaltningen anser det därför angeläget att utredningens förslag kan behandlas så skyndsamt som det är möjligt.

Arbetsmarknadsförvaltningen delar utredningens synpunkt att tolkyrket behöver ges ökad status för att locka och behålla språkintresserade personer som vill utföra en viktig samhällsinsats. För att få till stånd en sådan utveckling behövs det, som utredningen föreslår, ställas tydliga krav och styras mer aktivt kring utbildning, auktorisation, och förmedling. Förslagen tillsyn av tolkar och tolkförmedling är också ett viktigt led i den riktningen. Vidare anser förvaltningen att vägledning i tolkanvändning bör införas på utbildningar där studerande i sitt framtida yrkesliv sannolikt kommer att behöva tala genom tolk.

Tolkutredningen föreslår att i lag införa förbud mot barntolkning. Betänkandet belyser flera negativa effekter som följer av barntolkning samt att barntolkning är omfattande och vanligt förekommande inom offentliga verksamheter. Mot den bakgrunden vill arbetsmarknadsförvaltningen särskilt välkomna förslaget om förbud mot barntolkning.

Arbetsmarknadsförvaltningen noterar att utredningen har analyserat och förslagit åtgärder kopplat till att ny teknik får en allt större betydelse för tolkyrkets framtida utveckling. Förvaltningen anser att ett utvecklingsbehov redan finns och att frågan därför bör få en prioriterad ställning.

Arbetsmarknadsförvaltningen föreslår att arbetsmarknadsnämnden hänvisar till detta tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 mars 2019 följande.

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 25 februari 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till förslagen som lämnas i utredningen. Förvaltningen noterar även med glädje att flera av de synpunkter som staden lämnade till Tolkutredningen i september 2018 har behandlats i ärendet, så som exempelvis:

- Brist på tillgång till tolkar och lämpliga utbildningar
- Kvalitetsbrist gällande tolkteknik och tolketik samt problem med icke auktoriserade tolkar.
- Behov av utveckling kring tekniska förutsättningar för distanstolkning eller appar för snabb översättning.

Förvaltningen delar utredningens bild av att det råder stor brist på auktoriserade och utbildade tolkar samtidigt som behovet av tolkar har ökat. Ett tydligare grepp om arbetet med tolkning inom Stockholms stad kräver samlade åtgärder från statlig sida. Åtgärder som resulterar i att fler auktoriserade tolkar utbildas på rätt sätt, så som föreslås i utredningen, skulle ge staden förutsättningar att oftare kunna använda tolkar med rätt kompetens.

När det gäller förbud mot barntolkning ställer sig förvaltningen bakom förslaget då utredningar i Sverige och våra grannländer tyder på att barntolkning i huvudsak ger negativa effekter och är fortsatt utbredd inom offentliga verksamheter. Av utredningen framgår att undantag från förbudet kan göras vid risk för allvarlig skada eller dödsfall. Förvaltningen vill särskilt framhålla vikten av att möjligheten till undantag blir tydlig så att utredningar som rör våld eller annan allvarlig utsatthet inte riskerar att bli fördröjda i väntan på att auktoriserad tolka ska kunna bokas.

Förvaltningen föreslår slutligen att socialnämnden hänvisar till detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 28 mars följande.

1. Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Särskilt uttalande gjordes av Martin Westmont (SD), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 2 februari 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Ett tydligare barnperspektiv i lagstiftningen motsvarande det som redan finns i Norge och Danmark är välkommet. En förändring är angelägen inte minst med tanke på att barnkonventionen ska inkorporeras med svensk lag. Den som anlitar en auktoriserad tolk ska kunna lita på att informationen i samtalet är korrekt framförd. I förlängningen handlar det om att alla ska känna sig trygga i sina myndighetskontakter och ha förtroende för våra samhällsinstitutioner. Ett barn har sällan kompetens vare sig språkligt eller yrkesmässigt för att vara en neutral förmedlare. Utöver att rollen som tolk lägger orimligt stort ansvar på barnen påverkas relationen mellan barn och föräldrar. I studier av vuxna med tolkningserfarenheter som barn beskriver många upplevelsen att tvingas bli föräldrar åt sina egna föräldrar och att balansen i familjen förändrats negativt. Risken finns också att barnet får information om sina närstående som det inte ska ha eller som inte är anpassad till barnets ålder och mognad.

Det är svårt att veta exakt hur ofta och när elever får tolka åt sina föräldrar i skolan. Utredarna konstaterar att det förekommer som inslag i nästan alla kommuner. När barn används som tolkar åt närstående leder det också till att barnet tvingas utebli från skola och fritidsaktiviteter. I Norge ledde motsvarande diskussion till ett enhälligt storting, alla partier, ställde sig bakom ett förbud att använda barn som tolkar i kontakt med offentlig förvaltning. I det nu liggande utredningsförslaget medges vissa undantag när det gäller enklare informationsgivning, som till exempel tidsbokning, men utgångspunkten ska vara att samtal inte genomförs med barn som tolk. I Stockholms stad saknas riktlinjer för skolorna om användningen av tolkar. Skolenheter som har behov av tolk, avropar detta enligt gällande ramavtal. Elever beviljas inte ledighet för att hjälpa föräldrar med tolkning eftersom det inte utgör ett giltigt skäl för frånvaro från skolan.

Förvaltningen ställer sig därmed bakom utredningens förslag att förbjuda barntolkning i linje med barnkonventionens barnperspektiv och med den lagstiftning som redan finns i våra grannländer Norge och Danmark.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 mars 2019 följande.

1. Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det tillkommunstyrelsen.
2. Äldrenämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 1 mars 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Äldreförvaltningen ställer sig positiv till förslagen som lämnas i utredningen och vill särskilt poängtera vikten av de förslag som utredningen lämnar kring utbildningskrav och auktorisation för tolkar.

Åtgärder som resulterar i att fler auktoriserade tolkar utbildas på det sätt, så som föreslås i utredningen, skulle ge staden förutsättningar att oftare kunna använda tolkar med rätt kompetens.

Äldreförvaltningen erfar inte att det rått en brist när tolktjänster rekviderats till äldreomsorgens verksamheter. Poängteras bör dock vikten av kompetens hos tolkarna både vad gäller uppdraget, tolketik och språklig kompetens inom fackområdet. Förvaltningen vill också poängtera vikten av medvetenheten om de svårigheter som kan uppstå när närstående till äldre önskar tolka. Det kan exempelvis gälla ansökan om bistånd till hemtjänst eller särskilt boende. Vid dessa tillfällen bör professionell tolktjänst anlitas.

Äldreförvaltningen ser positivt på utredningens förslag som väntas ge en ökad kvalitet inom tolkverksamheten och med det en ökad samhällsnytta. Genom bland annat regional och lokal samordning kan kostnadsökningar för tolktjänster hållas tillbaka

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 mars 2019 följande.

1. Att överlämna tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Att ärendet justeras omedelbart.

Reservation anfördes av Mads Lundgaard (SD), *bilaga 1*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 februari 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till utredningens genomförande och de åtgärder som presenteras då förslagen syftar till att öka kvaliteten i tjänsterna och kan medföra en effektiv och flexibel användning av tolktjänster inom offentlig sektor.

Förvaltningen använder sig av tolktjänster genom tolkförmedlingar som upphandlats av staden och instämmer med utredningens ståndpunkt om att användning av auktoriserade tolkar innebär högre kvalitet och rättssäkerhet för såväl invånare som medarbetare. Förvaltningen ser det som viktigt att antalet auktoriserade tolkar motsvarar efterfrågan då myndigheter enbart ska använda tjänster från tolkar som är auktoriserade eller har annan godkänd utbildning

Ekonomiska konsekvenser

Tolktjänster från auktoriserade tolkar är i regel dyrare än tolkar som saknar utbildning. Utredningens förslag innebär således att kostnaderna för tolktjänster sannolikt kommer att öka då enbart en mindre andel av tolkarna som används i nuläget är auktoriserade.

Förvaltningen föreslår att detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 11 april 2019 följande.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar att lägga kontorsyttrandet till handlingarna.

Särskilt uttalande gjordes av Rashid Mohammed m.fl (V), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 20 mars 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Utredningens förslag syftar till ett flexibelt, rättssäkert och effektivt system för att långsiktigt säkra behoven av kvalitativa tolktjänster inom offentlig sektor. Förvaltningen ställer sig bakom samtliga delar i betänkandet.

Förvaltningens erfarenhet av tolktjänster stämmer väl överens med tolkutredningens, det vill säga att det är stora kvalitetsskillnader mellan olika tolkar. Förvaltningens tjänstemän uppger att det ibland är svårt att bedöma tolkarnas kompetens, vilket skapar osäkerhet vid samtalen. Förvaltning stödjer förslaget att endast tolkar som är auktoriserade eller har registrerats med godkänd utbildning ska användas.

Barntolkning förekommer undantagsvis i förvaltningen. Förvaltningen anser att det är viktigt att barnrättsperspektivet beaktas och att barntolkning inte ska förekomma samt att särskilt utbildade tolkar ska användas vid de tillfällen barnen inte kan svenska.

Förvaltningen inväntar resultatet av en statlig tolkportal och ser det som en möjlighet att underlätta beställning av kvalitetssäkrade tolktjänster.

Förvaltningen anser liksom tolkutredningen att tolkförmedling inte bara handlar om rättssäkerhet utan även om integrationsfrågor generellt och möjligheten för alla att göra sin hörd på ett likartat sätt. Förvaltningen har haft problem att hitta tolkar till vissa språk eller dialekter och anser att det är viktigt att möjlighet till tolkning av smalare språk erbjuds.

Inom nämndens olika verksamheter används verksamhetsspecifik terminologi. Ett förslag från förvaltningen är det ska finnas möjlighet att beställa tolkar med särskild kompetens inom ett område, till exempel inom Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 mars 2019 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Södermalms stadsdelsnämndsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 21 februari 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till utredningens förslag om krav på registrering av tolkförmedlingar. Förvaltningen delar utredningens bedömning att kommuner och landsting i upphandlingar av tolkförmedlingar kan dra betydande vinster i kvalitet och säkerhet genom att endast avtala om förmedlingstjänster med av staten godkända och tillsynade aktörer.

När det gäller förslaget till tolklag vill förvaltningen framföra följande.

Av bestämmelsen i 1 kap. 1 § i författningsförslaget framgår att lagen innehåller bestämmelser om anlåtande av tolk i talade språk hos myndigheter under riksdagen och regeringen, det vill säga statliga myndigheter, vilket också framgår uttryckligen av författningsförslaget. Av bestämmelsen i 2 kap. 1 § i författningsförslaget framgår att tolktjänster inom staten som huvudregel ska utföras av auktoriserad tolk. Syftet enligt utredningen är att säkerställa att de tolkar som anlitas har erforderlig kompetens för uppgiften. Av utredningen framgår att bestämmelsen kan vara vägledande även för val av tolk hos kommuner, landsting och andra juridiska personer som bedriver verksamhet som mottar offentlig finansiering, exempelvis inom socialtjänstens och skolans område. Vad som avses med att bestämmelsen kan vara vägledande vid val av tolk hos kommunerna bör, enligt förvaltningen, förtydligas eller utredas vidare.

I utredningen föreslås även ett antal lagändringar i förvaltningslagen, rättegångsbalken samt förvaltningsprocesslagen. De föreslagna ändringarna har det gemensamt att de förhindrar domstolar och myndigheter att använda barn som tolkar. Regeln om förbud mot att använda barn som tolk är enligt förvaltningen försedd med ett väl avvägt undantag för de situationer som avser enkel informationsgivning som inte kan anstå, vid fara för dödsfall, allvarlig sjukdom eller skada, samt om det annars föreligger synnerliga skäl.

Reservationer m.m.

Arbetsmarknadsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Martin Westmont (SD) enligt följande.

Kostnaderna för tolkar skenar inom många områden i samhället, detta gäller även inom den kommunala verksamheten. Denna utredning är därför välkommande, inte minst med tanke på att Sverigedemokraterna under föregående mandatperiod just motionerade om förslag på förbättringar inom stadens tolkverksamhet.

Behovet av tolkning har ökat kraftigt vilket beror på den stora invandring Sverige har haft de senaste decennierna. Tolkjänster inom den offentliga sektorn har alltid varit hög, och ökningen ser inte heller ut att avta.

Tolkutredningens syfte är att visa på det framtida behovet av tolkar och hur tjänsten kan förbättras. Målsättningen att få fram ett effektivare system än vad vi har idag av tolktjänster är bra då det är ett område som bör säkerhetsställas och i den mån det är möjligt effektiviseras för att hålla nere kostnaderna.

Huvudmålet ska alltid vara att människor som kommer till Sverige ska lära sig svenska och nyttjandet av tolk får aldrig bli en vanesak. Kraven på varje individ att lära sig svenska måste bli tydligare.

Vi hoppas att denna utredning bidrar till att skapa en konstruktiv diskussion kring nyttjandet av tolk och att fler ställer sig bakom målsättningen att användningen av tolk är en temporär lösning för varje enskild individ.

Särskilt uttalande gjordes av Rashid Mohammed m.fl. (V) enligt följande.

Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ ställer sig bakom förvaltningens förslag till yttrande och vill därutöver anföras.

Tolkutredningen pekar på vikten av tolkar och föreslår en rad åtgärder för att reglera utbildningen och yrket. Utredningen pekar också på det viktiga arbete tolkarna gör och de problem som finns för att behålla tolkar längre i professionen och att tillräckligt många tolkar ska finnas tillgängliga. De problem som rör tolkarnas arbetssituation, exempelvis med många (obetalda) resor och oförutsägbarhet, löses dock inte automatiskt genom reglering och ökad tillsyn/kontroll. Feministiskt initiativ menar därför att det också är viktigt att vidta åtgärder som kan ha en direkt effekt på arbetsvillkoren och säkra tillgången till tolkar. Vi ser ett ökat behov av kommunala tolkförmedlingar som ska trygga kommunernas behov av utbildade tolkar, vilket också kan ha en positiv effekt på arbetsvillkoren. Dessutom bör riktlinjer för hur aspekter som rör tolkarnas arbetsvillkor ska ställas i upphandling av tolktjänster.

Utbildningsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Martin Westmont (SD) enligt följande.

Kostnaderna för tolkar skenar inom många områden i samhället, detta gäller även inom den kommunala verksamheten. Denna utredning är därför välkommande, inte minst med tanke på att Sverigedemokraterna under föregående mandatperiod just motionerade om förslag på förbättringar inom stadens tolkverksamhet.

Behovet av tolkning har ökat kraftigt vilket beror på den stora invandring Sverige har haft de senaste decennierna. Tolkjänster inom den offentliga sektorn har alltid varit hög, och ökningen ser inte heller ut att avta. Tolkutredningens syfte är att visa på det framtida behovet av tolkar och hur tjänsten kan förbättras. Målsättningen att få fram ett effektivare system än vad vi har idag av tolktjänster är bra då det är ett område som bör säkerhetsställas och i den mån det är möjligt effektiviseras för att hålla nere kostnaderna. Huvudmålet ska alltid vara att

människor som kommer till Sverige ska lära sig svenska och nyttjandet av tolk får aldrig bli en vanesak. Kraven på varje individ att lära sig svenska måste bli tydligare.

Vi hoppas att denna utredning bidrar till att skapa en konstruktiv diskussion kring nyttjandet av tolk och att fler ställer sig bakom målsättningen att användningen av tolk är en temporär lösning för varje enskild individ.

Skarpnäck stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Mads Lundgaard (SD) enligt följande.

Tolkkostnaderna måste minska inte öka. Samtidigt ska barn eller anhöriga självklart inte tolka. Det är anmärkningsvärt att det pågår i en rättsstat som Sverige.

Den kortsiktiga lösningen är att vara mycket restriktiv med tolk. Kraven till invånarna att lära sig svenska måste öka ordentligt. Långsiktigt handlar det om en politik på riksnivå som innebär minskat migration och återvandring av individer utan skyddsskäl.

Ökade tolkkostnader och därmed en ökad press på kommunens finanser är symptomatiskt för den mycket stora migration Sverige har haft och fortfarande har.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Rashid Mohammed m.fl.(V) enligt följande.

Tolkutredningen pekar på vikten av tolkar och föreslår en rad åtgärder för att reglera utbildningen och yrket. Utredningen pekar också på det viktiga arbete tolkarna gör och de problem som finns för att behålla tolkar längre i professionen och att tillräckligt många tolkar ska finnas tillgängliga.

De problem som rör tolkarnas arbetssituation, exempelvis med många (obetalda) resor och oförutsägbarhet, löses dock inte automatiskt genom reglering och ökad tillsyn/kontroll. Vänsterpartiet menar därför att det också är viktigt att vidta åtgärder som kan ha en direkt effekt på arbetsvillkoren och säkra tillgången till tolkar. Vi ser ett ökat behov av kommunala tolkförmedlingar som ska trygga kommunernas behov av utbildade tolkar, vilket också kan ha en positiv effekt på arbetsvillkoren. Dessutom bör riktlinjer för hur aspekter som rör tolkarnas arbetsvillkor ska ställas i upphandling av tolktjänster”.